

In memoriam

Dr BERNARD STULLI
(1915—1985)

Dok su se sudionici Savjetovanja SDARJ okupljali na Cetinju, stigla je iz Zagreba tužna vijest: umro je dr Bernard Stulli! Premda smo svi znali da njegovo zdravlje ni izdaleka nije bilo blistavo, premda smo znali da su ga zdravstvene teškoće mučile naročito posljednjih godina, vijest nas je ipak sve zatekla. Teško je bilo u nju povjerovati i pomiriti se s činjenicom da više nećemo imati prilike razgovarati s tim čovjekom koji je imao i znanja i volje za rješavanje naših stručnih problema i dilema.

Dr Bernard Stulli rodio se 17. kolovoza 1915. god. u Dubrovniku. Kao mladi diplomirani pravnik zapošljava se u Državnom arhivu u rodnom gradu.

Nakon oslobođenja bio je veoma aktivan u društveno-političkom životu Dubrovnika, ali i na razini Republike. Član je KPJ (SKJ) od 1945. Sredinom te iste godine izabran je za prvog predsjednika Gradskog odbora Narodnog fronta. Ubrzo nakon toga, već 1946, izabran je za narodnog zastupnika Dubrovnika u Saboru NR Hrvatske. U ljetu 1947. dolazi u Zagreb gdje će ostati punih 38 godina — sve do kraja svog plodnog života. Najprije je obavljao visoku funkciju opunomoćenika Ministarstva pomorstva FNRJ pri vladi NRH. Godine 1949. postaje direktorom novoosnovanog Jadranskog instituta JAZU u Zagrebu. Nakon 9 godina, 1958. postaje direktorom najuglednije arhivske institucije u našoj Republici, Arhiva Hrvatske. Na toj će funkciji ostati sve do odlaska u zasluženu mirovinu, do 1978, radeći samoprijegorno, jer on drukčije i nije znao, za razvoj ove značajne republičke ustanove, ali i arhivske službe u SRH i mnogo šire.

Mnogo je učinio za arhivsku službu u nas a kao kruna njegove stručne djelatnosti na tom polju bio je Zakon o zaštiti arhivske građe i arhivima što ga je on pripremio. Sabor SRH donio je taj zakon 1978, posljednje godine Stullijeva službovanja. Povjerenje, koje mu je društvo iskazivalo dajući mu mnoge odgovorne funkcije, dr Stulli je koristio na najbolji mogući način radeći za dobrobit društva.

Mnogo je učinio kao predsjednik Komisije za stručne ispite, kao predsjednik i član raznih drugih komisija, kao glavni i odgovorni urednik Arhivskog vjesnika, kao predsjednik Arhivskog savjeta Hrvatske itd.

Teško bi bilo ovdje nabrojiti ne samo radove koje je objavio ovaj veliki stvaralac nego i razdoblja i područja kojima se bavio. Predmet njegova istraživanja bili su statuti, ekonomska povijest, pravna povijest, gradnja željeznica, povijest radničkog pokreta itd. Objavio je oko 100 znanstvenih i stručnih radova kojima je zadužio našu povijesnu znanost i našu arhivistiku. Arhivska služba u SRH i SFRJ bit će mu posebno zahvalna na doprinosu što ga je dao na polju naše arhivistike. Opsežnim studijama Arhivska građa u novom zakonodavstvu SRH, O valorizaciji i kategorizaciji arhivske građe, O pravnom režimu korištenja arhivske građe — Bernard je Stulli stekao sebi goleme zasluge i status pionira naše moderne arhivistike. Stavovi Bernarda Stullija u vezi s restitucijom građe — vidljivi su posebno u njegovu radu Pregled povijesnog razvitka zaštite arhivalija na područjima historijskih arhiva u Pazinu i Rijeci. Upravo na polju restitucije naših kulturnih dobara iz Austrije i Italije Stullijeve zasluge su neprolazne.

Trebalo bi mnogo više prostora i vremena da se barem djelomično osvijetle mnogi aspekti njegova djelovanja. Ovdje spominjemo samo neke:

Mnogo je učinio za izobrazbu kadrova u arhivima organiziranjem tromjesečnog tečaja 1968, stručne prakse novih arhivskih radnika s terena u Arhivu Hrvatske, predavanjima na postdiplomskom studiju u Zagrebu i Zadru. Kao mentor, prilikom izrade radnji za stručni ispit i magistarskih radnji nesebično je svoje golemo znanje i stručno i životno iskustvo prenosio na mlađe generacije. U tom poslu bio je vrlo strog pa i nepopustljiv kada je bio uvjeren da je u pravu, ali je uvijek nastupao kao prijatelj i čovjek te smo mu svi mi, koji smo imali čast da nas on stručno vodi, uvijek bili zahvalni i svjesni njegove dobronamjernosti.

Bio je zaljubljen u svoj Dubrovnik, što je vidljivo iz njegovih radova. Posebno ga je privlačila Istra. U širokoj lepezi svojih zanimanja i istraživanja bavio se razdobljem mletačke, austrijske i talijanske uprave i radničkim pokretom u Istri. Nikako nije slučajno što je njegovo prvo djelo nakon odlaska u mirovinu, i ujedno posljednje u životu, posvećeno istarskoj problematici. »Istarsko okružje (1825—1860)« bit će nezaobilazna stanica za sve one koji se bave poviješću Istre u navedenom razdoblju, ali i šire. To je djelo tiskano kao posebno izdanje br. 8 Vjesnika historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu. Smrt ga je spriječila u namjeri da objavi raspravu »Društvene prilike u istarskom okružju 1825—1860. s posebnim osvrtom na četrdesetosmu u Istri te na utjecaj poreznog i carinskog sustava na procese razvitka gospodarsko-društvene strukture u Istri« najavljenju u posljednjoj bilješci navedenog rada.

Treba svakako napomenuti da su radnje tog eminentnog stručnjaka često nalazile mjesta u svescima ovog našeg godišnjaka. Ponosni smo što su njegovi radovi tiskani u br. V, X, XIII, XIV, XX, XXIII. i XXV. našeg Vjesnika. Posebno smo mu zahvalni za tople riječi podrške i priznanja koje nam je dao u sv. XX prilikom malog jubileja ovog Vjesnika. Stullijeve rad: »Pregled povijesnog razvitka zaštite arhivalija na području historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu«, objavljen u sv. XXIII, izvanredno je važan prilog proučavanju te problematike za ovaj kraj. Ovom će prilogu buduća istraživanja moći vrlo malo dodati.

S naše kulturne i znanstvene scene sišao je Bernard Stulli. Sišla je markantna ličnost, čovjek kojega su mnogi cijenili i čije se mišljenje poštivalo u nas i u svijetu. Bio je, između ostalog, član Arhivskog savjeta Jugoslavije, a jugoslavenski arhivski radnici iskazali su mu svoje povjerenje izabравši ga za predsjednika Saveza društava arhivskih radnika Jugoslavije.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, u znak priznanja za njegov stvaralački rad, imenovala ga je svojim dopisnim članom.

Za svoj rad i djelovanje bio je odlikovan Ordenom rada sa zlatnim vijencem i Ordenom zasluga za narod sa srebrnim zracima.

Otišao je Bernard Stulli »kud za vazda gre se«. Na njemu se ostvaruju izreke *Exegi monumentum i Non omnis moriar*. Živjet će u svojim djelima i u srcima onih koji mu duguju trajnu zahvalnost — za doprinos našoj arhivistici, našoj znanosti uopće, za spremnost na pomoć, za toplu ljudsku riječ i razumijevanje.

Neka nam bude dopušteno završiti ovaj skromni prikaz jednog plodnog života riječima iz posmrtnog slova izrečenim na Mirogoju:

»Oskudna je riječ da izrazi jedan tako plodan život, ali još nemoćnija je smrt da izbriše sjećanje na Tebe i Tvoje veliko djelo.«

Jakov Jelinčić